

Előfizetési díj
Vidékre postán vagy helyben házhoz
hordva:

Egy évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hóra helyben	1 „

Vidékről egy hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:

Összes hasábozott garmond sor 6 kr. árszám.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos (Wollzeile 22). Haasen
stein et Vogler
Wien
Wallfischgasse nr. 10.

Nyilttári cikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:

Belső-szénutca 16. szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Késziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazd. napilap
1873 második félévi folyamára.

A „KELET”

t. előfizetőit tisztelettel fölkerjük, hogy becses megrendeléseiket az 1873-dik év második felére mielőbb megtenni sziveskedjenek, ne hogy a lap küldésében fönakadás történjék.

A lap programja, beosztása, munkatársai ép úgy a régié maradtak, mint előfizetési árai, melyek:

Egy évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy hóra	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar kikerülése tekintetéből vidékről 1 hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetési pénzek, legcélszerűbben postai utalvánnyal, kiadó Stein János könyvkereskedésbe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után iszteletpéldánnyal szolgálunk.

A „KELET” kiadóhivatala

A jogtanítás reformja.

I.

Az egyetemi tanrendszer átalakítása, a felsőbb tanintézeteknél egész napjainkig fennmaradt középkori formalismus mellőzésével a modern élet realis követelményeinek e téren is kielégítése egyikét képezi azon kérdéseknek, melyek az időszerűt Európásterfől foglalkoztatják a szellemeket, sőt némely államokban — s ezek közé tartozik hazánk is — éppen a napirenden levő, a közvetlen megoldásra váró kultur feladatok közt foglalnak helyet. Leginkább érezhető a „reform” szükségése az egyetemi jogtanítás körében, a melynek századokat átélő nedves alakja még az egyetem többi tudományágai közt is tisz-

teletreméltó ruhához hasonlít; a melyet még mindig csaknem kizárólag homályos teoriák töltöttek be, igen kis mértékben termékenyítve a talajt az élet zöld fájának, a kor gyakorlati irányu igényeinek számára.

A jogtanítás reformjával foglalkozik dr. Muther Tivadarnak, a jenai egyetem római jog tanárának a napokban megjelent egyik érdekes dolgozata (Die Reform des juristischen Unterrichtes etc. Veimar, 1873.) melynek gyakorlati nézeteivel — bárha szerző főleg a német egyetemeket tartá szeméi előtt — a következőkben olvasóinkat is megismertetjük.

A középkor egész folyamában a scholastico-exegetikai tanrendszer minden megtámadtatás dacára uralkodó maradt a jogtudomány terén, nem tágitva még a reformatio korszakának azon szabadabb törekvései előtt sem, melyek a tananyagok dogmatikus kezelésére való átmenetelen kívül azok belső összefüggésének földerítését is czélozták. Az u. n. rendszeres-dogmaticus tanmód csak századunkban fogadtatott el általánosan. A tananyag, a tanterv beosztása hosszú idővel ezelőtt csaknem egészen olyan volt, a minővel a mostani előadási catalogusokban találkozunk. Ezen anyag-beosztás figyelmes megtekintése azonnal észrevehetjük, hogy annak keresztülvételében nem szolgált irányadóul semmiféle tudományos elv. A reform szükségét e téren lehetetlen nem éreznünk. Mentségül még az sem szolgálhat, hogy az eddigi anyagbeosztás — legyen bár tudományos szempontból akár mennyire kifogásolható — a tanczélnek megfelelt. Hogy ez tényleg nincs így, arról elég bizonyosságot tesz a tudományos érdekek azon csekély foka, melyely egészben véve a jogász ifjúságnál, sőt a gyakorlat embereinek tulnyomó számánál is találkozunk.

A jogismeret kiválóan történeti tudomány. Megfigyelése nélkül a historiai alakulásnak a legtöbb esetben meg se érthető a jelenlegi állapot. S hogyan alkalmazhatunk emerre a subjectivitáson tullelmedő bírálatot, ha nem bírnunk pontos ismeretével a mult idők megfelelő intézményeinek? A jogtörténelem tehát mindig egyik főtárgyát fogja képezni a jogász képzettségnek s teljesen igazolt a tantárgyak felosztása jogtörténelmiekre s olyanokra, melyek az alkalmazásban levő jogot ölelik fel. Az előbbire nézve további felosztási alapul — a történelmi mellett — a különböző jogforrások fognak szolgálni. Az alkalmazott jognál azonban a magánjogra nézve mellőzendő a jogforrások szerinti elkülönzés. A gyakorlati ma-

gánjog csak egy fölőadásnak képezheti tárgyát, s ebbe össze kell foglalni a különböző forráskörökből merített minden anyagot.

Meg kell tartanunk a jogi képzettség régi és solid alapjának a római jognak beható tanulmányozását. Nem annyira a római törvények tartalma kelti föl annyira még ma is csodálatunkat, mint inkább a római jogászok szellemi tevékenységének nagysága. Nehezen találhatnánk jobb előképeket a törvények fejtegetésére, a forrásokból merített anyagnak benső egesszé egyesítésére, az egyes jogintézményeknek alapeszméjéből való correct kifejtése s az egyetemes jogrendszerbe illesztésére. Még eddig felülmulhatlanul áll azon finomság és dialectikai él, melylyel a római jogászok az egyoldalú akarat tartalmát, vagy több akarat egybehangzását a megállított momentumokból kifejtik, hasonlóan a mathematicus által az ismertekből levont ismeretlen nagysághoz.

A classicus jogászok iratainak Justinian Digestáiba átment számos töredéke oly jogesetek közlését tartalmazza, melyeknél az illető jogászténykedést az akarat értelmezése által oldja meg. Szóval a nagy római jogászok szellemi tevékenységének oly képe tárul föl jogkönyvekben előttünk, a mely teljesség és világosság tekintetében semmi kívánni valót nem hagy fön. A római Corpus Juris casuisticus helyeinek alapos tanulmányozása mindazokra nézve, kik a magánjogi élet döntő mozzanatainak mélyebb ismeretét a jogi gondolkodás élességét s a kifejezés szabatoságát és eleganciáját megszerezni óhajtják, éppen oly nélkülözhetlen, mint p. Plató tanulmányozása a bölcsészre, vagy Homer ismerete minden művelt emberre nézve.

Azonban a justiniani jogkönyvek, e főleg a Pandekták megértése az ismeretek jelenlény nagyságát s különösen a római magánjog-rendszer történelmi fejlődésében oly fokú jártasságot feltételez, mely az Institutiók vizálatos áttekintését nyújtó előadásából nem sajátítható el. Szerzőnk ez okból javaslatba hozza, hogy az Institutiók, — mint bevezető tantárgy — mellőztessenek, a római magánjog fejlődésének s végre megalakulásának áttekintése, részint a jogtörténelem, részint az encyklopediában adassék elő s mint főtárgy igaztassék be a tanrendszerbe a classicus római jognak — a tulajdonképeni Pandektáknak — beható és részletes előadása.

voltak a beamterek fénykorában. Ezen urakkal nem sokára élénk vitába bonyolódtam. Dicsérőleg szóltak a magyarokról, de úgy mond, a magyar nemzet mint nemzet napjai meg vannak számlálva. „És miért? — ha szabad kérdenem — „Mert önöket elnyeli — oh ne féljenek, nem a szláv, hanem a német elem Szokásaik, életmódjuk, sőt még művelődésük irányzata is mindinkább hódol a germanisatio-nak s nem sokára a frakba s magas tetejű kalapba bujt magyar csak németül lesz képes a magyar büszkeséget emlegetni.” „S mit kellene tennünk, hogy ezt a fatumot elháritsunk a fejünkől?” — kérdém. — „Szövetkezzetek a szlavizmussal a mindent elnyelő germanismus ellen.” A cseh kukta utolsó falatja torkomon akadott erre a nagy mondásra, szerencsére sikerült hamarjában mindkettőt jóféle pilseni sörről leöntenem. Hanem aztán siettem is kijutni ebből a barlangból, melyben olyan prédának tekintem magam melyen a szlavismus a germanizmussal czivakodik. „Engem ugyan el nem nyelték” — gondolám — s alig vártam, hogy másnap a vasuti indóháznál mondhassem: Adieu Prága, ebből a barátságából nem kérünk többet!

II.

(A határon Szászország tanügye. Drezda iskolái. Külföldi paedagogok véleménye hazánk tanügyéről. A Fridrichstadti tanító-képezde. Lipse Fent és alant.)

Hideg éjszaki szél korbácsolta föl az Elba hullámain, midőn Aussig-nál a vaspályát vízi uttal cseréltem fel. A kis hajó bordái recsegték, ropogtak, kevés számú utitársaim a hajó szobából többnyire egykedvűen nézték a csapkodó hullámokat, csupán egy angol turista roppant skót plaid-jába burkoltnan rendíthetetlenül plegmával sétált a földszeten, leve-

— Országgyűlés Budapest, július 2.

A képv. ház mai ülése rövid volt, a ház azonban sokat végzett. Meghallgatott az oly interpellációkra adott nagy érdekű feleleteket, a minők Kerkapoly és gr. Szapáry miniszterek válasza, és meghallgatta a kormány nevében a min. elnök által előterjesztett öszi programot, mely bizonyára még sokszor fogja a hirlapi discussiók tárgyát képezni. Slávy előterjesztéséből örömmel győződött meg a ház a kormány munkaképességéről s miután a bejelentett javaslatok legnagyobb része már készen is van s azok az ülésszak elején azonnal előterjesztetnek: a háztól fog függni, hogy a lehető legheylesb sortrendet állapítsa meg. A kormány megszabadult egy régi szemrehányás nyűgétől és a ház oly hangulatban oszlott szét, hogy mindenki derültebb kedvvel tekintett a jövőbe.

Az ülés lefolyásáról holnapi lapunk hoz terjedelmes tudósítást.

— Az igazságügyi enquete-ből. A mult ülésben félbenszakadt tárgyalás a perrendtartás felett folytatván, Lészay és Ghyezy Samu röviden a jelenlegi perrendtartásnak revisiója mellett nyilatkoznak. Vajkay Károly szintén a revisió mellett nyilatkozik, de azt akképen kívánja eszközölni, hogy az így létrejött perrendtartás könnyítse az átmenetet az idővel alkotandó s közvetlen szóbeliség elvére fektetett perrendtartásra.

Manojlovits Emil Vajkay érvelése ellen szólal fel, s a semmitőszéknek fenntartását az alaki jog egységének érdekében mellőzhetlenül szükségesnek nyilvánítja.

Ezzel az igazságügyminiszter az eszmecserét a kérdés felett befejeztetnek nyilvánítván, felhívja az enquete tagjait a bírósági szervezet iránt kitűzött kérdések feletti véleménynyilvánításra.

Kovács Kálmán sajnálkozva emeli ki, hogy a concurrentia hiánya a bírói állások tekintetében ijesztő eredményeket tüntet fel.

Fabinyi Theofil azon meggyőződését fejezi ki, hogy a járásbírók száma okvetlenül szaporítandó; hasonlóképen kívánatosnak tartja több királyi tábla felállítását, mert azt hiszi, hogy több királyi tábla mellett a szóbeliség és közvetlenség elve sokkal könnyebben lesz érvényesíthető s az ideiglenes perrendtartás története is azt bizonyítja, hogy a tervezett kir. táblák felállítása csupán politikai okokból marad el. A semmitőszéket jelenlegi alakjában csonka intézménynek tartja, a mennyiben az az alaki per egységét képes ugyan némileg biztosítani, de nem képes az anyagi jog kérdéseiben egyöntűséget létrehozni. Jelenleg a perrendtartás értelmében a semmitőszéket csupán a curia egyik osztályának tart-

várva a gyönyörű tájképeket, melyeket bedeacker-e ígért.

Engem is a fűtött szobába ültet a barátságatlan idő, s míg a hajó gépezete előre vitt, gondolatim messze visszazálltak, vissza a hazába. Tudja Isten, a magyarnak nem kell sokáig távollenni a hazától, hogy honvágyat érezzen.

Azonban nem sokáig maradt időm gondolkodni egy híres német bölcsnek azon állítása fölött, hogy a haza szeretet nem egyéb, mint az ökörnek megszokott ragaszkodása jászaihoz. Hajónk megállt, s a lépcsőkön egy szőke, fiatal ember fűlértől szász gárgannal kiáltá: „Schandau!” Ez a neve annak az államnak, mely a szász határszáron fölállított vámhivatal színhelyfűl szolgál. „Hm — tehát itt is finácizokhoz lesz szerencsénk.” — gondolám s kezdén bördöndöm kulesát elővenni, hogy sokáig ne várakoztassam ama derék férfit, ki pogyászuakat átkulataudja. Erre azonban nem volt szükség. Egy megnyerő arcú udvarias uri ember jött le hozzánk, illedelemesen köszönt s aztán hozzám fordulva kérdé: „nincs semmi vámilleték alá tartozó szállítmánya?” Bördöndömet akarván kinyitni, „Ne fáradjon kérem, az nem szükséges, mondá mosolyogva s ismételte a fenti kérdést. „Nincs semmi” felelém. Ezzel minden további zaklatás nélkül idragasztotta bördöndömről az „igazságot”, azaz azt a kicsi jegyet, mely tanusítja, hogy a magas vámhatóságnak nincs semmi kifogása podgyászom ellen.

Hasonló eljárás a többi utasnál; öt perc alatt vége volt a hivatalos eljárásnak, a hidat levonták s hajónk tovább vitorlázott, akarom mondani gödölgött.

(Folyt. köv.)

Vidékről egy hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.

a, de korántsem azon magas attributumokkal ellátott testületnek, melynek annak lennie kellend a közvetlen szóbeliségre alapított perrendtartás behozatalakor. Telekkönyvi hatósággal minden járás bíróságát felruházni, ha az erre szükséges költség arányban általa az elérhető haszonnal.

Környey Ede szintén a járásbírókat kívánja szaporítani, a törvényszékek számának egyidejű leszállításával; a törvényszékeket különben egyéni nézete szerint teljesen megszüntethetőknek tartja.

Vajkay Károlyt sem jelenlegi, sem a múltban szerzett tapasztalatai nem indítják arra, hogy az egyes bíróságok működésétől, szemben a társas bíróságokkal, kiváló előnyöket várhatna, mintán azonban a kérdés úgy tétetett fel, vajjon a tényleg felállított törvényszékek és járásbírók száma között az arány meg van-e, oda nyilatkozik, hogy aránylag kevés a járásbíró. A telekkönyvi hatóságot sem bízná az egyesbírók, sőt megszüntetné ott is, hol az tényleg létezik. A semmitűszék teendőit egyes esetekben a második folyamodású törvényszékekre kívánna ruháztatni.

Szentgyörgyi a törvényszékek számának leszállítását könnyűen eszközölhetőnek hiszi a törvényhatóságok új beosztásával egyidejűleg; mert je jelenleg aánytalannul sok a törvényszék; vannak törvényszékek, melyeknek területe 18 mérf. míg vannak olyanok, melyek 130 mérf. terjednek; a járásbírók számát pedig kicsinynek tartja.

A végleges perrendtartás megalkotásáig a semmitűszék jelenlegi alakja mellett nyilatkozik. Az értekezlet folytatása holnapután d. u. 5 órára halasztott.

A közmunka és közlekedési- és pénzügy-miniszterek együttes jelentése,

a keleti vasut ügyének állásáról.

(Vége.)

E részvények megszerzésével az államnak módjában álland úgy saját éjszaki pályáit, mint a keleti hálózatot s az újonnan építendő összes vonal részeket saját kezelése alatt egyetlen és egységes hálózattá átalakítani. Ez azon főczél, a melynek elérhetése végett tartjuk leginkább indokolhatónak az állam részéről a keleti vasut bonyodalmainak áldozattal járó kiegyenlítését.

Az állam tehát 15 milliónyi névleges sorsjegykötvényért átvonná az összes részvényeket a társulat igényeivel s netalán követeléseivel, de egyszerűen az összes s legfeljebb 20—21 millióra mehető terhekkel együtt. S mintán bizony feltehető, hogy a részvények névleges erejéig felszaporítandó második sorozatu kötvények az állami kötelezettség bizalomgerjesztő feltétele alatt a magyar vasut társulatok elsőbbségi kötvényeinek átlagos árfolyamán elhelyezhetők lesznek: vagy 4½ millióra számítható azon összeg, melyet az állam a részvényeken nyugvó terhek törlesztése után bevehetend, nem is említve a társulatnak szintén átvett igényeit s netalán követeléseit.

Ezen összeg már tisztán az új vonalrészek kiépítésére fordítható. S mintán az egész sorsjegykölcsönnek még érintetlen fele az értékesítés idejének megválasztásával 80%-al elhelyezhető lesz ekként az ágioval együtt 12—13 millió valószínű értékét képvisel, az új vonal részeknek összesen közel 17 millióra praeliminált kiépítési költsége ekként beszerezve leendő.

Pillanatilag sem habozunk kijelentni, hogy mi a kölcsönrel együttjáró egy millió kétszázszázalékos név évi járadékot nem ugyan általában, hanem a körülményekhez s a kincstár jelenlegi helyzetéhez mérve valóban eléggé jelentékeny, sőt súlyos tehernek is tekintjük. Nemesak, de a terhet maga után vonó javaslatnak előnyösebb színben feltüntetése még azon, különben eléggé fontos indoknak felhozásától is tartozkodunk, hogy a tervezett s összesen 28 mérföldnyi vonalrészeknek kiépítése a nélkül, hogy a keleti vasut társulatot legkevésbé is segítve lenne, rendes körülmények közt is megközelítendő az államkincstárnak jelen mérvben leendő megterhelését.

Hanem, ha meggondoljuk, hogy elvégre nemcsak biztos, hanem egyszerűen olyan alapon az állam szabad ura lehessen vasuti, közforgalmi s részben és közvetve kereskedelmi politikájának; ha meggondoljuk, hogy ezzel egy összesen 108 mérföld hosszúságú s az ország nagy részét nyugottól keletig átfutó vonalnak részint állami kezelés alá vétele, részint kiépítése eszközölhetetik; s végre ha meggondoljuk, hogy e vonalnak az államvasutakkal egyesítése után egyik végpontját az országfővárosa, a másik végpontját közel jövőben keletnek egyik világforgalmi nagyobb helye képezendi s hogy az így alakuló hálózat hivatva lesz arra, hogy a délkeletet az éjszaki kikötőkbe vezető pályakkal az országon keresztül legrovidebb uton összekösse s az ország belső területének nagy részén az önálló vasuti politikának hatalmas tényezője legyen: valóban mi sem a hozandó áldozatot aránytalanul, sem a megfelelő eredményt csekélynek tekinteni nem tudnók.

S nem tudnók annyival inkább, mert súlyos kötelességet vélnénk mulasztani, ha a törvényhozást az elérhető előnyökre nem felhívjuk, hogy a mi

kor a javaslat elfogadásával jelentékenyen közelebb hozatik az idő, a mikor az államnak a keleti vasut biztosításával egybekötött terhei tetemesen könnyebbülnek, ellenben a vasutállomás részbeni felségelésére s részvényei értékének jelentékeny mérvben megmentésével az államhitelt s az állami és magán vasuti papírok értékét komolyan fenyegető veszélyek részben azonnal elháríthatók fognak.

Javaslatunk tételére bátorít azon körülmény is, hogy az államnak ilyként rendelkezésre álló érték-papirokból csupán azon résznek kiadása nem halasztható el kedvezőbb időkre, mely a keleti vasut tartozásainak lerovására szükséges pénz beszerzésére lesz fordítandó.

A többi mind jobb időkre lesz elhalasztható úgy hogy az állam terhei egyelőre, és pedig egészen a hálózat kiegészítésének idejéig alig három—négy százezer forinttal fognának növekedni, mintán a keleti vasut részvényeire adandó 15 milliónyi sorsjegy által feltételezett 600 000 frtnyi évjáradék ellenében lesz a második kibocsátású kötvények azon részének kamata, mely azon vasutállomás terheinek lerovására szükséges nem leendő.

Az itt kifejtett javaslatnak alapján — ha az a helyzetnek megfelelőnek találhatnák — törvényhozási tárgyalás végett a törvényjavaslatot azonnal beterjesztendjük.

Budapest, 1873. június havában.

Kerkapoly Károly s. k.

Tisza Lajos s. k.

A képv.-ház jun. 28-iki üléséből.

Deák Ferencz beszéde.

(Folytatás.)

Előttünk áll, de nem csak mi előttünk, egész Európa előtt, a változott viszonyoknál fogva tisztázza a hozása az állam és egyház közti viszonyának. És erre nekünk is, mint másoknak készeknek kell lennünk. Ha ezt nem mi tesszük, nem rögtön tesszük, két dolgot nyerünk: először érik az ügy, másodszor tanulunk, okulunk mások példáján, akkor is, ha jól, akkor is ha rosszul járnak el. Én tehát azt hiszem, azért szükséges ez a küldöttség, hogy mindazon dolgokat, melyek ebbe belevágnak, concentrica, egybefoglalva fontolja, vizsgálja meg és adjon róluk javaslatot.

Ez nagy munka, hosszú munka lesz, de hosszúsága által nem lesz rosszabb, hanem reményilem, bizonyosan jobb.

Egyet azonban szükséges erre nézve megjegyezmem; én majd mintegy feltétlenül óhajtanám azt, hogy a bizottsági tagok választása ne most történjék, hanem halasztassák a legközelebbi öszre. Halasztassák el először is, mert valóban aránylag kevesen vagyunk.

Azt lehetne mondani, hogy addig is dolgozhatnának; ez azonban valóban theoreticus reménység volna, mert ha most ezen országgyűlés szét megy, nem hiszem, hogy valaki egy bizottságot itt munkára összekaphasson és azok, a kik most jelen nincsenek, ha beválasztatnának, éppen feléje sem néznének.

De további okom még az, hogy a tagok megválasztása igen nagy megfontolást igényel. Először igen kíváncsi, hogy abban a bizottságban, amiből nem politikai, hanem felekezeti kérdésekkel foglalkozik, de mivel meg is politikai a tárgy, képviselve legyenek a ház minden politikai árnyalata, képviselve legyenek a vallásfelekezetek is, elegendő tekintettel legyenek a nemzetiségekre is. Azokat, kik a dologhoz értenek, vagy hajlandók az ügyet tanulmányozni, a konferenciákon kiválgatni, előleges értekezés útján nem olyan feladat, melyet ezen néhány nap alatt, még az országgyűlés tart, el lehessen végezni.

Utóljára még csak azt mondom, szavaim beztársasul, mit már barátaim előtt is mondtam, hogy ezen dolgokban a legnagyobb óvatosság szükséges. Az erőlytel és józan észszel párosulni kell a leg gondosabb óvatosságnak, mert a kérdés könnyen elmergesíthető. Nem kértem aztán, ki kezdte, meg, a mint Lucanus mondja a Pompeius és Caesar közti harcáról: „qui justus induit arma, scire nefas”; itt is felesleges kérdés: ki kezdte, ha a baj egyszer meg van. Az óvatosságot azért tartom nagyon szükségesnek, mert ezen ügy hordereje messze visz, ha elhibázzuk a lépéseket, mint a menüire az kezdetben látszik. Azt mondja talán valaki, hogy az ilyen schopperekért nem é meg a világ.

Ez igaz, hanem azt is sokszor igazolta a történelem, hogy kicsiny dolgokból a legerősebb szakadások támadtak, mert a hozzájárult magánérdek, az indulat, a szenvedély. és mint a német mondja: a Rechtaberei. Egyik a másikat tüzelte és olyan ember, ki vallási dolgokkal nem is törődött, a legdühösebb vallási háborúk harczosa lett.

Azzal végzem beszédemet, hogy én minden nemet a vallási háborúknak a lehetőségig óhajtom kikerülni. Ha a vallási háboru fanatizmusból ered s fanatizmussal vitetik kárára, veszélyes. De az oly vallási háboru, mert nem csak fegyverrel lehet háborut viselni, igen gonoszak azok is, melyek tollal és a tanácskozási teremben vitetnek — oly vallási háboru, mely hit, vallási buzgalom nélkül, magánérdek és politikai érzé-

lőkből vitetik, még veszélyesebb s a mellett utálatos is. (Általános helyeslés.)

Ettől óhajtom megmenteni országunkat, jogaink, alkotmányos állásunk feláldozása nélkül és hogy ezt tehessük, mindenekelőtt gondoskodnunk kell fegyverekről, melyeket az ilyen háboru esetén használhassunk a magunk védelmére.

Ez véleményem. Én a minister ur eljárását helyeslem, nem rosszalom s a általa javasolt indítványt elfogadom. (Hosszasan tartó élénk éljenzés)

Helyszínelési ügy.

A „Kelet” hasábjain közelebb egy kis polemia tolt le a fent kitett cím alatt. Y. Z. ur megjegyzéseket tőn a központi igazgatóság vezetésére, majd Szántó Lőrincz ur czáfolatot adott közre Y. Z. ur czikkére, felajánlván egy havi fizetését, ha Y. Z. ur csak egy oly esetet tud is fölhozni, melyből az igazgató basáskodása tűnik ki. Erre Y. Z. három esetet beszél el a „Kelet” 148-dik számában s mint basáskodási tényekért követeli Sz. L. urtól, hogy a bánatpénzül megajánlott összeget szolgáltatassa be a kolozsvári belvárosi gyermekkert-pénztárába.

Szántó Lőrincz ur tegnap megjelent szerkesztőségünknel s főnöke engedélyből bemutatatta nekünk az Y. Z. ur három esetére vonatkozó hivatalos adatokat, melyekből a következőkről győződünk meg.

Ad 1. A M... széki főbiztos nem „talán” volt túlkövetelő, hanem 40—50 frtnyi jogos igénye helyett (a szállás sat. természetben leendő kiszolgáltatása megváltásul) s a z á z frtot követelt a községtől; megajánlatot neki 80 frt, de ő alkudozott 95, majd 90 frtra s midőn a dult neki kijelenté, hogy fensőbb tilalom következtében nem adható meg az általa kívánt összeg: a községi jegyző és a mérnök bizonyítványa szerint, a hivatalos eljárásban foglalkozó dultot gorombán összeszidta.

Az igazgatóság tehát csak a megsértett közizgatási hivataloknak s a kizsákmányolni megkísértett községeknek szolgáltatott igazságot, midőn a kérdéses főbiztost a helyről elmozdítá s még ekkor is oly elnézőleg, hogy a központba, vagy pedig egy másik állomásra kíván-e áthelyeztetni? Ő az utóbbit választá s előbbi fizetésével most új állomásán működik s nem is mint alattas tiszt, hanem, az igazgatósággal közvetlenül érintkezik.

A közönség tehát csak ürülhet az ilyen „basáskodásnak”, mely védi őt némely zsarolók „basáskodását” szemben.

Ad 2. A fölhozott M... i esetben mind a helyszínelő biztos, mind a kiküldött vizsgáló főbiztos abban hibáztak hogy az utasításoktól eltérőleg, birtok bírószágot ültek, holott csak a tényleges birtoklási állapotra szabad vala tekintettel lenniök. Az igazságügyér tehát 15362—15373 számú leiratában éppen ezért hagyta helybe az igazgató ur megsemmisítő intézkedését, a netaláni sévelmesnek természetesen főhagyatván a rendes uton keresendő jogorvoslat.

A mi pedig a helyszínelő biztost illeti, „ki azon időben éppen öt hónap óta fizetés nélkül dolgozott” e fizetés-nélküliséget azért szenvedte, mivel hosszabb ideig illetéktelenül két fizetést húzott s e túllévést természetesen ki kelle egyenliteni. A 15 frt pedig nem büntetés, hanem az általa okozott költség megtérítése.

Az ilyen „basáskodás” is tehát azt hisszük, csak a közönség érdekében történik.

Ad 3. Az U... székre állítólag felügyelőnek kiküldött tollnok, U... széken is csak mint II-od osztályu tollnok működik s áthelyezése is nem hanyagsággért, hanem főnökével való összekocczanásért történt. A harmadik eset tehát nem a lőszágot tüntet fel s különben is megbocsát Y. Z. ur, ha a „Magyar Polgár” „közönség rovatá”-ra való hivatkozást felettébb gyalró argumentumnak tartjuk.

S a mellett, e cikknek a „Székely Hírlap”-ban megjelent hasonló tartalmuval egyetemben, igen gyanus forrásra eredetéről vagyunk értesítve.

Azért tehát a hivatalos adatokból merített alapos meggyőződéssel irhatjuk, hogy az Y. Z. ur által fölörölt három eset nem Szántó Lőrincz ur ellen bizonyít s ha valakinek kell a kitűzött díjt fizetni, az nem Szántó Lőrincz ur.

A „Victoria” biztosító-társaság.

1873. Május 29-én tartott hetedik rendes közgyűlésén hozott határozatok.

1.) Az igazgató-választmány, ugy a számadás vizsgáló-bizottságny jelentése (a lefolyt 1872-ki évi üzletről, az elemi biztosítási és élet biztosítási-számadásokkal kapcsolatosan, és a számadások megvizsgáltságáról) helybenhagyólag tudomásul vétetett.

2.) Az igazgató-választmány, és az igazgatóság a lefolyt 1873. VII-ik üzletévre nézve a befejezett számadások terhe alól felmentetett.

3.) Az igazgató-választmány jelentése is a számadások alapján, az osztalék 5000. részvény után részvényenként tíz forintban szavaztatik meg.

4.) A „Nemzeti” biztosító társaság folyó üzletének átvétele — és azon társasággal ezen átvétel iránt kötött szerződés tudomásul vétetett.

5.) A társaságnak kezdettől fogva volt vezérigazgatója Galgóczy Károly ur családi körülményei miatt lekötődése, és annak a társaság megalakítása és eddigi vezetése körül szerzett érdemeiért, tisztelgebéli vezérigazgatói címmel történt kitüntetésére

továbbá vezérigazgatónak a kolozsvári vezérigazgató-ság vezértitkára Szász Gyula ur megválasztatása; egyszerűen az eddig ürességben volt főtitkári állásnak is prágai vezérigazgató-sági vezértitkár Dezsényi József ur személyében történt betöltése; végre a társaság mostani elnök id. Hintz György ur lekötődése tudásul vétetett s helyeseltetvén az igazgató-választmány intézkedései, üdvözöltetett az új vezérigazgató és főtitkár. Egyszersmind idősb Hintz György belépő elnök urnak is, ki mint alapító s elsőbb alelnöki minőségben kezdettől fogva a társaságnál foglalkozott és tagadhatlanul érdemeket szerzett magának, köszönet szavaztatott eddigi működéséért és e köszönet jegyzőkönyvileg is kifejezni határozottatott.

6.) Az igazgató-választmány kiegészítésére szükségelt választások folytán gróf Eszterházy Kálmán az elnökségre általános szavazattöbbséget nyervén, szabály szerint megválasztottnak jelentetik ki. A választmányi tagságra következő 8 egyén következő szavazat mennyiséget kapott: dr. Groisz Gusztáv 308 Mátyás, János 306, Minorich Károly 261, K. Papp Miklós 247, Hajos János 227, K. Biasini Domokos 193, Fölly Mihály 139, és dr. Szóts Emil 97 szavazatot. E szerint a négy első rendes, — a négy utóbbi pótválasztmányi tagul megválasztottnak mondatott ki.

A számadás vizsgáló bizottságny tagságra 10 legtöbb szavazatot nyertek a következők; Pintye József 282, id. Merza Joachim 278, Kállay Lajos 269, Bányay Károly 258, Vikol Antal 248, Gazsi József 230, Wolf János 226, Tamásy Tamás 226, Zattler Mihály 223, és Tömösváry Miklós 184 szavazatot, kik ennél fogva megválasztottnak jelentetettek ki.

BELFÖLD.

M.-Vásárhely, június 29 1873.

E hó 28-án érkezvén Marosvásárhelyre, legelső teendőm volt színlapot olvasni, a „velencei kalmár”-t adták Shakespeare-től. E darabot az elmúlt sz. ni idényben kétszer volt szerencsém látni Kolozsvártt. Szerencsémnek mondom, mert akkor Kovács Gyula, Boér Emma, Némethi Irma, Mátrai játszottak. Ezek közül most csak Kovács Gyula (mint Bassiano) játszott. Tóth A. Shylockot játszta. Tóth a büszke, kereszttyeát megveto zsidót meglehetősen, de a megaláztatott és reményében csalatkozottat gyengén játszotta. Az utolsó jelenetben, midőn ezéjárt majdnem elérte és boszuját kielégítette volna, kitűnően játszott. De midőn az események változtával, őt csapás csapás után éri, a fűszvény Shylock általa igen hidegen fogadta a bírói ítéletet, mely vagyona elvesztését foglalta magában. Tóth igen ügyes színpadi alak, de organuma gyenge. Abonyiné (Tessica) kicsiny szerepben figyelmes mozgott. Csinos színpadi alak szép organummal. Szorosabb bírálatba bocsátkoznom kicsiny szerepe nem engedi. E. Kovács Gyuláné (Portia) szép előrehaladást tett, mióta Kolozsvárról eljött. A 2-ik jelenetbe a büszke Portia kitűnően rovgatata kérőit, de az utolsó jelenetben a jogtudori és bírói szerepben kedvetlenül játszott. Kovács Gyula (Bassiano), Krasznai (Antonio) és Kendi (Gobbo) kitűnőek voltak. A mellékszereplők nem rontottak. A darab általában véve elég jól sikerült és a kevés számú közönség meglehetősen távozott a színikörből. A díszletek igen csinosak, a rendezés és a zene dicséretet érdemelnek.

Sigma.

Képviselői közgyűlés.

Kolozsvártt, júl. 2. 1873

(Vége.)

E leirat a dr. Fischer által szerkesztett kisebbségi véleményből kiindulva, a városi képviselőlet felszólítja, miszerint három nap alatt nyujtsón felvilágosítást arra: ha vajjon az igazoló bizottság a törvény értelmében járt-e el működésében s ennek 24 § a értelmében azoknak számított-e kétszeresen adóit, kik e jog élvezése tekintetéből szával vagy írásban önkényt jelentkeztek az igazoló választmány színe előtt? A képviselőlet erre vonatkozólag azon kérdés merült fel, mikép a képviselőlethez beferjessze-e az igazoló bizottság a kellő felvilágosítást, vagy önmaga egyenesen terjessze a miniszterium elébe.

Sokan a képviselőlet hatalmi körét látják első esetben csorbítva, mivel egy-dül a képviselőlet hivatott arra, hogy ügyeiben felterjesztéseket tegyen. Mások ellenben annak tekintetbe vételével, miszerint az igazoló bizottság munkálatai annak idején a képviselőletnek bemutatattak, hol eljárásuk törvényes volta eléggé kiderült; oda nyilatkoztak, hogy a felterjesztést maga az igazoló bizottság is megteheti. A kérdés az eszmecserék közben egyre hevesebb alakot öltött s végül olyképpen lőn megoldva, hogy a bizottság utasították a felvilágosítás elkészítésére s ennek pár nap alatt elébe való terjesztésére, s már szombatra ennek tárgyalása végett közgyűlés határozatott összehivatni.

A pedagógiai iskolaszék átiratában kifejti, hogy a redout hátsó részének kiépítése iskola helyiségnek teljesen czélszerűtlen, mind szűk terjedelme, s főleg a redout előrszékének zajos szomszédságánál fogva.

A szakbizottság ezeknél fogva jelenti, hogy a mostani iskola helyiség kibérlése további három évre Korbulj Bogdántól évi 900 forint fizetése mel-

lett eszközölhető. A képviselőt tehát a szerződés megkötésével a városi tanácsot bízta meg.

Ülés vége 6 órakor.

Fischer József elleni végtárgyalás örgyilkosságát.

(Vége)

Mult tudósításunkhoz azon helyreigazítást kell hogy tegyünk, miszerint Rochmann Julcsa a végtárgyaláson azon véleményt tette, hogy szemmel látta, miként Fisches József a löfegyverrel feléje épen Ginye Vaszilika fekhelyétől jött a szobában elhallat-szott lövés után, s hogy a midőn fejére a puska-tusával Fischer Józseftől egy súlyos ütést kapott, Fischer egy másikat is irányzott homlokára, azonban ezen ütésben a szoba gerendázata megakadályozta s csak egy nagy recsenés hallott (mint az eredmény mutatja a fegyver ágya ketté tört) s ekkor ő Fischer József szakállát ragadta meg, ki Papp Vaszit se-gélyül hívta s kezeivel igyekezett szakállát kiszaba-dítani, ekkor érezte azt, hogy token is fojtogatják, de már azt nem tudja, ha Fischer József fojtogatta-e vagy Papp Vaszi s a vizsgálat rendén lett kikér-dezésekor azért állította Papp Vaszilikát határozot-tan, mert úgy gondolja, hogy Pap Vaszi lehetett. E részben tehát Itér a vizsgálat rendén tett vallo-másától; úgy nem különben azt állította, hogy azt sem tudja, hogy a földre lett leesése után szájjára Papp Vaszi lépett-e, ő csak annak gondolja, mert úgy jött neki, hogy az a láb bocsor volt. Sértett nő a végtárgyaláson letett vallomására, miután előbb vádlottokkal szembesítették, meg is eskettetett. A szembesítés dacára Fischer József tagadja, hogy ő lett volna az, ki Ginye Vaszit meglötte, valamint hogy Rochmann Juliát homlokra a fegyverrel ütö-te volna.

Áttérve a július 1-én folytatott végtárgyalásra, itt felolvasva lón a bírói szemle jegyzőkönyv, mely-ből kitetszik, hogy az orvosok véleménye szerint Ginye Vaszilika fekvő helyzetben aluva közvetlen közelből a balmelkas 4—5 bordája között lövetett meg, hogy a golyó szívére áthaladva a hát alá a't pihent meg s hogy a sebzés feltétlenül mindig halálos, továbbá a vádlottban felhozott körülményeket igazolják a Rochmann Julia megsebzésére vonatkozó-lag is valamint a tény elkövetése helyéről felolvas-tattak a segélyre ment tanuk vallomásai, melyekből kitetszett az, hogy Fischer Józsefnek a végtárgyalá-son tett abbéli állítása, hogy ő zárt ajtók mellett hívta be ezeket segélyre, alaptalan. Felolvasattak több rendbeli iratok, melyekből kitetszik, hogy Fi-scher József Rochmann Juliával kölcsön miatt perben állt s hogy első által letett perbeli eskü miatt utó-bbi csalásért bünvádi feljelentést is tett stb., végül, hogy a beszerzett bizonyítványok szerint Fischer Jó-zsef verekedő természetű, míg Papp Vaszilika lopá-sért vizsgálat alatt állott.

Ezzel a végtárgyalás befejeztetvén, kir. ügyész Sebestyén Mihály a bíróság előtt eladta, miszerint az általa részletesen felszerelt bizonyítékokkal iga-zolva van az, hogy valamint a Papp Vaszilikán ugy Rochmann Julián észlelt súlyos bántalmazások Fi-scher József által ejtettek, hogy tekintve az előzete-sen köztök létezett ellenséges viszonyt, azt, hogy az utat Pányikra szokatlan időben s ezelőtt nem hasz-nált löfegyverekkel tette meg, valamint azon körü-lményt, hogy ottléte mentsegeül oly ügy elintézését bozza fel, melyet már azelőtt levéllel elintéztett s vé-gül mindezekhez sértett nő eskü alatti vallomását s azt, hogy többszöri kihallgatása alkalmával részlete-sebben a legeltérőbb vallomásokot tette — bizonyi-tottnak kell hogy vétséssék, melyszerint úgy Ginye Vaszi mint Rochmann Juliával szembe megölési szá-n-dékkal követte el a bűnül tulajdonított merényletet s ezért tekintve az orvosok véleményére a Ginye Vaszin véghezvitt örgyilkosság s Rochmann Julián megkísértett közönséges gyilkosság bűntényében, mint közvetlen tettest bűnösnek s hetenkint egyszer bőjt-tel szigorított holtig tartó súlyos börtönrre ítélteni kéri, továbbá, hogy köteleztessék Rochmann Juliá-nak 400 frt fájdalom, gyógykezelés s hátraamaradás iránt támasztott költséget megfizetni a Ginye Vaszí-né illetőleg kiskoruja részére havonként 5 ft tartási díjt fizetni.

Ellenben miután Rochmann Julia a végtár-gyaláson a vizsgálat rendén tett vallomását oda mó-dosította, hogy nincs tudomása arról, hogy Pap Va-szilika fojtogatta volna, hogy továbbá azon valószí-nűséggel elfogadható Pap Vaszilika azon mentsege, miszerint a történetek annyira megdöbbentették, hogy a helyszínéről mindenáron menekülni akart s így eshetett az, hogy a különben is szűk szobában a földön fekvő nő megtagadja s végül miután a bi-róság előtt önmagát jelentvén fel, mentsege még valószínűbbé tétetett, indítványba hozta, hogy a nem teljes gyanúkok hiányában a vád alól Papp Vasz-i-ka bizonyítékok elégtelensége miatt oldassék fel.

Védő részről ügyv. Dobál igyekezett Fischer ér-dekében kimutatni azt, hogy a gyanúkok nem ele-gendők arra, hogy védené gyilkossági bűntényért elítéltessek s csak is a pisztoly-lövés által elköve-tett életbiztonság ellen kiágást vél megállapitha-tónak.

Dr. Weisz pedig mint Papp Vaszilika védője, hathatós érvek s szónoki előadással szóló védenéze teljes ártatlansága mellett.

A bíróság visszavonulván, egy órai tanácsko-zás után ítéletesen kimondta, hogy Fischer József az örgyilkosság és megkísértett gyilkosság bűntényé-ben, mint közvetlen tettes, bűnös s ezért holtig tar-tó súlyos börtönbüntetésre ítélte, valamint bűnösnek találta Papp Vaszilikát a megkísértett gyilkosság bűntény bűntársaságában s ezért 4 évi súlyos börtönbüntetésben marasztalta el. Vádlottak az ítélet ellen felhívást jelentettek be, valamint a kir. ügyész is Pap Vaszilika mellett.

XXIV-ik közlemény *)

a „Székely pályadíj” alapról.

(Folytatás.)

Orbaiszéki szolgabíró gyűjtő ivén Lakatos Dénes adott 20 kr, Deák Gyula 50 kr, Csutak Péter 10 kr, Butyka Lajos 10 kr, ifjabb Deák Károly 10 kr, Vén Sámuel 5 kr, Ugron Tamás 10 kr, Kis József 10 kr, A.-Gelencke községi jegyző 50 kr, A.-Gelencke községi kántor 20 kr, Barcsa 1 frt, Zoltáni György 20 kr, Bartha Károly 10 kr, Gál Lajos 10 kr, Vajda Ferencz 10 kr, Palkó János 10 kr, Jancsó Károly 50 kr, Imre László 20 kr, Lu-kács Gergely 50 kr, Cseh Imre 20 kr, Bitai István 15 kr, Cseh Zsigmond 10 kr, Kicsid István 15 kr, Cserei Jánosné 1 frt, Csákány József 1 frt 50 kr, Gyárfás Lajos 1 frt, Kovács József nyugtói plébá-nos 1 frt, B. Endre 1 frt, Fülöp István 20 kr, Finta Gáspár 20 kr, egy gelencei koldus 10 kr, Finta István 50 kr, Páváról egy valaki 50 kr, Mis-kolci Ferencz 40 kr, Páváról egy egyes tag 10 kr, Mikes Benedek 10 frt, Miskolci László 50 kr, Csia György 50 kr, B. 30 kr, Gál János 20 kr, Horváth Ignác 50 kr, Hamar Lajos 20 kr, Szalai Albert 50 kr, Binder Adolf 50 kr, ifj. Ugron János 30 kr, egy templomkerülő 20 kr, N. N. 20 kr, Lőcsői Zsigmond 20 kr, Klein 30 kr, Kádár József 10 kr, Málk Bog-dán 20 kr, Bencez Pál imecsfalvi plébános 1 frt, Páva községe 2 frt, Zágón községe 10 frt, Kis Bá-lint 20 kr, Földes Samuel 50 kr, Kovács János kán-tor 50 kr, Andok Ferencz Istvánné 20 kr, a zágoni nőegylet 4 frt, mlt. Henter Józsefné 40 kr, Izsák Jó-zsefné 60 kr, Izsák Antalné 40 kr, Gephárd Beni-ámné 20 kr, Rácz Istvánné 20 kr, Barabás István-né 20 kr, Szacsvai Gáborné 40 kr, Szabó Károlyné 20 kr, Gazda Lászlóné 40 kr, Nyagóvics Mózesné 10 kr, Gál Istvánné 40 kr, öz. Bíró Elekne 40 kr, Bartha Ferenczné 40 kr, Imecs Istvánné 40 kr, Föld-es Bálintné 40 kr, Földes Józsefné 20 kr, Szacsvai Gábor 1 frt, Vajna Jánosné 50 kr, Páke községe 5 frt, Szonda Sándor 20 kr, Vida András 20 kr, Vida Bálint 10 kr, Menyhart József 10 kr, Bogó Ferencz 10 kr, Sándor Mihály 10 kr, Szabó Lajos 10 kr, Jancsó Elek 20 kr, Hadnagy Károly 30 kr, Kó-nya Elek 20 kr, Hadnagy Miklós 10 kr, Aczél Zsig-mond 10 kr, Hadnagy László 10 kr, Szász József 10 kr, Szász Elek 10 kr, Balog Mihály 10 kr, Var-ga Ferencz 6 kr, Ilyés Ferenczné 10 kr, Szabó Jó-zsef 10 kr, Szabó Ádám 10 kr, Pozson János 10 kr, Pozson Ferencz 10 kr, Bogó Mózes 10 kr, Benke János 5 kr, ifj. Benke János 5 kr, ifj. Pozson Fe-renczné 14 kr, Ilyés Mihály 8 kr, ifj. Hadnagy Ádám 10 kr, Szabó Elek 5 kr, Szabó József Ferenczné 5 kr, Kozma Lajos alsó 10 kr, Harai Ferencz 3 kr, Gál Péter 4 kr, id. Pozson Ferencz 5 kr, id. Ben ke József 4 kr, ifj. Benke József 4 kr, Szász János 10 kr, ifj. Keresztes József 8 kr, ifj. György Sándor 5 kr, id. György Sándor 6 kr, Hadnagy Elek 5 kr, Hadnagy Tamás 10 kr, id. György János 6 kr, Pé-ter Ferencz 10 kr, Pozson Mihály 10 kr, Benke Já-nos felső 2 kr, Szakács András 5 kr, Gerics Antal 10 kr, Kovács Ádámné 4 kr, Maki János 4 kr, Ko-vács Lajos 10 kr, György László 6 kr, Harai József 4 kr, Pásztor Mihály 5 kr, Szőke Antal 5 kr, Kónya Lajos 5 kr, Firona Mihály 5 kr, Apra József 5 kr, Kozma Sándor 4 kr, Csekmi Mari 10 kr, id. Had-nagy József 4 kr, Sütő Ferencz 5 kr, Sütő János 5 kr, Nagy Ferencz 5 kr, Zabola község 1 frt, Thury Gergelyné 2 frt, Hollak Átilla 1 frt, Meskő Bálint 50 kr, Varga Sándor 2 kr, Vilikó István 2 kr, Szőcs András 2 kr, Szőcs Áron 4 kr, id. Pap Áron 2 kr, Tusa József 10 kr, Nagy Zsigmond 2 kr, öz. Kő-kösi Ferenczné 2 kr, ifj. Gáspár Mihály 3 kr, Szőcs Ferencz 2 kr, Vilikó Ferencz 2 kr, Kőkösi László 2 kr, Gyónós Áron 2 kr, Molnár János 4 kr, Vilika Mi-hály 2 kr, Máthé József 2 kr, Ferencz Lajos 20 kr, Mirse Irma 10 kr, Mirse Barta 10 kr, Tamás Károly 5 kr, Frieder Lina 10 kr, Bibó József 20 kr, Bartok Ferencz 5 kr, Bartok János 5 kr, Vékás Ida 20 kr, Balog Sándor 10 kr, Balog Miklós 10 kr, Szonda Lajos 20 kr, Bartha József 5 kr, András Antal 1 kr.

(Folyt. köv.)

NAPI HIREK.

Kolozsvár, július 4. 1873.

— Augusztá császárné Bécsben. A német császárné szombat délben másodizben látogatta meg a nemzetközi kiállítást, hol ismét Ferencz Jó-zsef császár kalauzolta magas vendégét. A császárné Schwarzenberg herczeg, azután Koburg herczeg pa-

*) A „Székely Hírlap”, „Erdély” és a „No-mere” tisztelet szerkesztői tisztelettel kérem a közlés szives átvételére.

vilonját meglátogatván, a művészeti csarnokon végig ment. Itt a császár elbucsuzáu Augusztá császárné-tól, ez az egyiptomi alkirály palotája felé indult. Itt Brugsch tanár fogadta, kit régi ismerőseként ödvö-zölt és vezetése mellett az egész épületet megsem-lélte. Ugyancsak a király fogadó termében reggeli szolgálatotól föl, melyhez a császárné az egész kísé-retet meghívta és étkezés után engedelmet adott az uraknak a kávé mellett csibukokra gyujtani. — Ez-után az iparcsarnok keleti osztályait szemlélte meg és Makai Pali czimbalomjátékát is meghallgatta. — Délután Károly Lajos főherczegnél családi ebéden vett részt, este a burgszínházban Hebbel „Kriem-hild's Rache” előadásán jelen volt s onnan a német nagykövet, Schweinitz altábornagy estélyére ment. — Az eddigi intézkedések szerint a német császárné július 1-jéig marad Bécsben és innen a császárné Berlinbe megy.

— A kolozsvári m. kir. tudomány egyetem orvosnővendékeinek tervezett nyári mulatsága az uralgó cholera járvány miatt az idén végképpen el-marad. Ácsulap bajnokai sok reménnyel néztek e mulatság elébe s annak megtartására fényes előké-születek tétettek, de a tanév vége felé siető év oly akadályokat gördített eléjük, mely ellen nem har-czolhatnak.

— A városi képviselő testület utóbbi gyűlé-sében elhatározta s a szükségelt összeget is megsza-vazta a Szamos vízéhez megkívántató gátok elkészí-tésére. A Szamos mint tudjuk folytonosan áradásban van, s különösen a Rózsa-ligeten nagy romlásokat tesz, azért elvárjuk a városi tanácstól, kinek kezébe van ez ügy most letéve, hogy gyorsan és erőlyesen intézkedjék.

— A városon felállítandó ötödik gyógyszer-tár kérdése újlag tárgyalás alá került, kimondatott, miszerint az a hidkapui kis Szamoson túl lessz ki-nyitandó. A közönség érdeke leginkább azt kíván-ta volna, hogy e gyógyszer-tár a Trencs vára, vagy a b. középuteza végén állíttassék fel, miután a város ezen részében lakók leglátványosab esnek a gyógyszer-táraktól.

— Dr. Barra Imre, városunk nagy emlékü orvosa, ki az 1873-diki cholera járvány alkalmával 1836-ban is nagy érdemeket szerzett a betegek gon-dozása körül s a járvány terjedésének akadályozása érdekében, megérdemelné, hogy szép ízlésű, de már bomladozásnak indult síremléke kijavíttassék.

— Jelen népzeneésznük Salamon Jánosnak, ugylátszik, nehezen esik megvalni a kolozsvári kö-zönségtől s tegnap immár másodszor tartá meg bu-csn estélyét az „Uj világban.” A közönség ezutal is oly számmal sereglett össze a gyönyörű mulató kert árnyos fái alá, mely valóban a legszebben ta-nuskodott kedvelt zenésznünk népzaserűségéről. A sziv-hez szóló magyar nóták bája csaknem éjjelen tul fogva tartá az asztalok vidám közönségét s minden körök arczaia az öröm és jó kedv rózsás örömeit árasztotta. Óhajtuk, hogy Bécs városának is ily lel-kesült hallgatósága legyen szép magyar zenéneknek.

— Szebenben a mézáró utcájában, az érseki residentán, a g. keleti templom, a seminarium épületén nagy gyászlobogók lengenek. Br. Schaguna. holt teste, a végrendelet szerint, a mézáró-utczá-ból, a nagy piac s dísznői utcán át fog kivitetni. A temetést, melyre Brassó s vidékéről külön vonat-tal több román érkezett Sebenbe, Germanu fogja végrehajtani. A kedden este rendezes megtartatni szokott katonai takarodó elmaradt. A temetés e hó 2-án ment végbe nagyszámu közönség részvéte mellett

— A cholera-bizottság szives figyelmébe! A „Magyar Polgár” Jónása mostanában u. n. cholera-csöppekkel traktálja jámbor olvasóit. Tegnap a töb-bek közt kapja magát s kinyomatja azt a száz esz-tendő trágár adomát, mely szerint a visitation járó cath. püspök a plebánushoz szállva nem engedi meg ennek, hogy a földre fekügyék, hanem őt is maga mellé fekteti a parochiában található egyetlen ágy-ba; reggel aztán arra ébred fel, hogy a plebános a esordás kürtülésekor, féllámosan oldalba böki a fő-páspártot e szavakkal: „Sári, hajtsd ki a teheneket.” S a poharazó mooskos szájakba illő ez adomát nem csak kitálálja Jónás uram, hanem még az épen most egyházi körutat tevő Fogarassy Mihály ő exejára alkalmazza, mintha az oldalba lökött főpásztor ő lett volna. Figyelmezt tják tehát—egy népes társaság felhi-vása folytán—cholera-bizottságunkat, hogy a de sin-fi cialást azilyen irodalmi (?) bizonyos helyekre is terjessze ki, mert nem lenne kívánatos, hogy ez a cholera „nostrá”-vá váljék közöttünk.

— A városi rendőrség az egészségügyi bizot-ság által a cholera-járvány megszüntetése tárgyában kiadott övrendszabályok elhanyagolásáért, mint az emésztő-helyeknek kiáradása, a vasgálicz használatá-nak megtagadása, általában az udvar helyiségek tisztátlanságáért ujabban a következőket bünt-tette meg: Hegyi Istvánt, Dózsa Istvánt és Sza-bó Andrást 5—5 forint bírsággal; Tárkányi Mi-hálynét, Szigetih Istvánt, Barta Mártont, Márk Mik-lósnét, Dévai Istvánt, és Miháli Istvánt pedig 48 órai fogsággal. Többen, kik feljelentve a városi rendőrség által végbevitt vizsgálat s hibátlannak találattasuk folytán nem büntetettek meg. — Csak előre a meg-kezdett uton!

— Szlavoniai rablók már annyira garázdál-kodnak ama tartományban, hogy az ottani földbir-tokosok folytonos rettegésben élnek. Különösen egy

Kalaba-féle banda prédál nagyban. Különös, mikor azt kell hallanunk, hogy az ottani katonaság nem elegendő a baj megszüntetésére.

— A jun. 29-iki földrangést Ausztia déli részében több helyen is érezték, nevezetesen Klegen-furtban, Insbruckban, stb.

— A magyar czigányok Londonban nagy tet-szést aratnak mindenfelé. Berkes bandája e hó 5-én a Floral-Hallban, az olosz opera hangversenyében fog játszani: egy csárdást, a Rákóczy-indulót és egy Strauss-féle keringőt. A hangversenyben Patti, Nil-son és Faure is közreműködnek.

CHOLERA KOLOZSVÁRTT

Július hó 3-áról hivatalos kimutatás szerint ájtott cholera-beteg 81; július 2-dikán éji 12 órá-ig ujjabb betegségi eset fordult elő 7, összesen 88. Ezekből meghalt a fenirt óráig 7, meggyó-gyult 16, gyógykezelés alatt maradt 65.

KÖZGAZDASÁG

A földművelés-, ipar- és kereskedelmügyi m. kir. minisztériumhoz a vetések állásáról érkezett je-lentések kizzzátétele.

Aranyosszék: buza, rozs középnél jobb, rozsa-da sok kárt nem tett, tavaszik, kapások középszerűek, rét kevésbé kielégítő. (2 jel.)

Alsó-Fehérmegye: buza, rozs jó közép, rozsa-da szórványosan, tavaszik, kapások kielégítők, rétek szintén (3 jel.)

Besztercevidék: buza közép, rozs jobb, a rozsa-da alig szórványosan, kárt keveset tett, zab jó, ten-geri közép, rét jobb. (12 jel.)

Brassóvidék: rozs és buza közép, rozsa-da csak egy jelentés szerint, tavaszik, tengeri, rétek kielégi-tők. (3 jel.)

Belső-Szolnokmegye: buza közép, rozs kevésbé rozsdás, zab, tengeri, rétek középnél jobb (2 jel.)

Csikszék: buza, rozs közép, rozsa-da csak részben mutatkozik kár nélkül, tavaszik, tengeri, rétek ki-elégítők. (2 jel.)

Felső-Fehér: buza, rozs középszerűek, rozsa-da még kárt nem tett, árpa, zab, tengeri, rétek közép-nél jobb. (3 jel.)

Fogarassvidék: buza, rozs, közép, rozsa-da van, tavaszik, kapások, rétek középnél jobbak (2 jel.)

Háromszék: buza, rozs közép, rozsa-da kevés, árpa, tengeri közép, zab, rétek jók. (1 jel.)

Küküllőmegye: buza, rozs jók, rozsa-da egy já-rásban jelentés szerint nem mutatkozik, egyebütt kárt nem tett, árpa, zab közép, tengeri jobb, rét közép, szőlő középben aluli (3 jel.)

Megyeszék: buza, rozs jó, rozsa-da nincs, zab, tengeri közép, rét közép (1 jel.)

Naszódvidék: buza, rozs kielégítő, rozsa-da nem mutatkozott, tavaszik középszerűek, rétek jók. (4 jelentés.)

Ságyvárszék: buza, rozs közép, rozsa-da nem mutatkozik, zab közép, rét szintén. (1 jel.)

Szerdahelyszék: buza, rozs közép, a rozsa-da ki-sebb mérvben, tavaszik, tengeri kielégítők, rét közép (4 jel.)

Ujgyházszék: buza, rozs közép, a rozsadakár még meg nem itélhető, zab kielégítő, tengeri, rét középszerű. (13 jel.)

Kimutatás

a kalotaszegi takarékpénztár üzletforgalmáról ju-nius havában.

Bevétel:

Pénztári maradvány május 30-ról 262 frt 49 kr, betétekből 5033 frt 59 kr, vízített leszámítolá-sekből 29,605 frt, vízített előlegekből 560 frt, le-számítolásokból 869 frt 10 kr, előleg kamataiból 21 frt 20 kr, beírás díjakból 10 frt 60 kr, részvény átíratási díjakból 4 frt.

Összesen 36,370 frt 98 kr.

Kiadás:

Vízített betétekre 5754 frt 48 kr, vízített betétek kamataira 8 frt 65 fr, leszámítolásokra 28970 frt, előlegekre 1060 frt, költségekre 3 frt 42 kr, tiszti- és szolgál- fizetésekre 141 frt 66 kr, napi biztosi díjakra 19 frt, pénztári maradvány jun. 30. 413 frt 77 kr.

Összesen 36,370 frt 98 kr.

A „KELET” magán-távirata.

Feladatott Pesten július 4. d. e. 10 ó. 30 p.
Erkezett július 4. d. e. 11 ó. 20. p.

Az osztrák nemzeti bank igaz-gatósa a magyar pénzüpiacokra nézve tegnap igen fontos határozatokat hozott. A pesti kereskedők kisegítő egyletének váltóit hat millió frt ere-jéig leszámítja. A piacznak általa-ban sok kedvezmény adatott s ezen-kivül azon városoknak, hol bank-fiók nincs, három millió kilencszáz-ezer frtot bocsát rendelkezésére.

A horvát országgyűlés augusztus közepére összehívatik.

Felelős szerkesztő: Szász Béla

Könyv-, mű- s hangjegy kereskedés bel-középutca 1 szám.

STEIN JÁNOS KÖNYV- ÉS KÖNYOMDÁJA KOLOZSVÁRTT.

A könyvnyomda helyisége az utóbbi időben megnagyobbított és legújabbban is egy új gyorsajtóval gazdagodott, **ugy hogy jelenleg már**

három gyors- és egy kézi-sajtó s egy simító-gép van működésben.

Számos és gyakorlott szedőimnek új és mostan divó csinos betűk állnak rendelkezésükre. Könyvnyomdában ügyes, szakértő kőmetsző s rajzoló és három sajtó a szükséges személyzettel van foglalkoztatva.

Évtizedek óta e téren működve sikerült minden a nyomdai munkák kiállításához szükséges anyagoknak **legjobb és legolcsóbb forrásait** felfedeznem.

Az itt elmondottak képezik azon tényezőket, melyek lehetővé teszik, hogy minden

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDAI MUNKÁT

a **legrövidebb idő alatt, s legizlésteljesebben** s oly **jutányos árban** vagyok képes kiállítani, úgy hogy e téren bátran kiállok a versenyt bármely hazai **könyv- és könyomdával.**

Elvállalok mindennemű és nyelvű **könyvek, bármiféle rovatos ívek, körlevelek, árjegyzékek, számlák, nász-, gyász- és vigalmi jelentések, meghívó-jegyek, tánczrendek, gyógyszer-tári jelzetek, bor-, rozs- és más vignettek, újévi és más alkalmi üdvözlések, barom-utlevek, vásárcédulák, hirdetések, bármely nagyságú falragaszok, szóval minden e szakba vágó munkák izletes kiállítását.**

Bátor vagyok pedig különösen a kir. törvényszékek, megyei- s városi hatóságok és a községi előljáróságok figyelmét arra felhívni, hogy a hivatali szükségletekre megkívántató nyomtatványok gyors kiállítására s legolcsóbb árszámtására különös súlyt fektetek.

Előleges költségvetéssel is készséggel szolgálok a gyakrabban előforduló nyomtatványok mintázatainak birtokában lévén.

Az új **„polgári törvénykezési rendtartás”**ban és a **Kolozsmegye gyalui egyesbirája által a községi előljáróságok részére kiadott „utasítás”**ban előforduló magyar vagy román szövegű nyomtatványokból — melyekből készletet tartok — külön kis mennyiségben **konz számra** is, jutányos árban szolgálok. Az **„utasítás”**ban előforduló mintáknál világosan kitéendő: **magyar vagy román** szövegű nyomtatvány szükséges-e?

Egyidejűleg **bátorságot veszek magamnak könyvkereskedésemet (bel-középutca 1 szám) és papirkereskedésemet is (főter 2 szám, a tanácsház tőszomszédságában) a nagy közönségnek emlékeztetébe hozni.**

Papir-, rajz- s író-eszközök kereskedése főter 2-dik szám.

(284) **Auszt. GIBSCHAM** (3-3)

élet- és járadék biztosító intézet

Kolozsvárt főügynökséget állítván fel, ajánlkozik halálesetre és életre szóló biztosítások elfogadására.

A mellett hogy **olcsón** biztosít és **szilárd** alappal bír, azon előnyt nyújtja, hogy a biztosított összeget bár mely **veszélyes járványban,** vagy három évi tagság után **önnyilkosság által elhaltakért is** minden levonás nélkül fizeti.

Ügynöki iroda: ügyvéd Molnár Sándornál (különös-utca Kirmayer-ház.)

Kolozsvárt, 1873. július 1-én.

Molnár Sándor, ügyvéd fő ügynök.

A kolozsvári kisegítő pénztár-egylet

Folyó évi rendes közgyűlése határozatához képest, értesíteni kívánjuk az egylet t. cz. tagjait, hogy azon 6 százalékos kamatot, melyet az intézet szókott a hozzá betett pénz után fizetni illetőleg a tagok javára írni: ezennel nem csak minden hónap 1-étől, hanem a hónapok első felében betett pénzekről már az illető hónap 16-tól számításba hozza, mi egyszersmind a pénzkivételnekélt kamatszámításnál is alkalmazásba jó.

Kolozsvárt, 1873. május 20-án.

A kolozsvári kisegítő pénztár-egylet igazgatósága.

(1-7)

(285)

(253) **ÁSVÁNYOS GYÓGY-VIZEK** (16-*)

CSIKY IMRE

fűszer-kereskedésében Kolozsvárt,

folytonosan kaphatók a legolcsóbbban a legtoább fele bel- és külföldi friss-föltésű természetes ásványvizek, s a meg nem levők kívánatra rögtön megrendelhetők.

Továbbá kaphatók mindenféle színű s elismert jósággal **olajba tört és vízfestékek,** mikből raktárom a legnagyobb mennyiséggel lévén ellátva: a legolcsóbbban számíthatom.

Videki megrendelések az e czélra készült edényekben bármely nagy mennyiségben kívánatra azonnal teljesítenek. A legnagyobb mennyiségű **kocsi-, bór- és butorlakk.** Figyelemre méltó borszirtlakk, nyergeszerszámok, kocsifedelek és mindenféle börtárgyak kijavítására igen ajánlható, mivel a bört egész lágyan tartja, megfényesíti és vízhatlaná is teszi.

Arjegyzékkel, ugyszintén **utasítással** kívánatra bárkinek is díj nélkül szívesen szolgál

tisztelettel:

CSIKY IMRE

fűszer-, festék- és anyagkereskedő Kolozsvárt.

Legújabbban megjelentek és
Stein János könyvkereskedésében Kolozsvárt kaphatók:

Szabó Károly, kisebb történelmi munkái.

2 kötet. Ára 5 frt.

Imakönyv

templomi használatra. Irta Albert János, tordai unitárius lelkész és tanár. Ára 1 frt 80 kr.

Diszesen kötve 2 frt 10 krajczár.

A világtörténet dióhéjban.

A történetben legalább tájékozást szerezni óhajtok s az „érettségi vizsgálatra” készülő tanulók számára.

Irta Tarnóczy Tiivadar, tanár. Ára 1 frt 25 kr.

Az 1873-dik évi országgyűlési törvényczikkek.

I. füzet. I — XVIII. Ára 50 krajczár.

Forstliche

Cubirungstafeln

nach metrischem Maas.

Im Auftrage des K. s. Finanz-Ministeriums zum Dienstgebrauche der Staats-Forstverwaltung etc. bearbeitet und herausgegeben von

M. R. PRESSLER.

Dritte, vervollständigte Auflage.

Berlin, 1873.

Ára bekötve 2 frt 70 kr.

Ugyan csak

Stein János kereskedésében kaphatók:

Egy kép a forradalomból.

Elbeszélés. Irta Bolgár Kálmán. Ára 1 frt.

A komédia elmélete.

A Kisfaludy-társaság által jutalmazott pályamunka.

Irta Névny László. Ára 1 frt.

BESZÉLYEK,

német, francia és angol eredeti után fordították többen. Ára 1 frt.